



**PÄÄSTETEENISTUSE
ARENGUKAVA
2005- 2009**

Tallinn 2005

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. PÄÄSTETEENISTUSE MISSIOON JA VISIOON.....	
2. PÄÄSTETEENISTUSE ÕIGUSLIKUD JA STRATEEGILISED ALUSED.....	
2.1 Õiguslikud alused.....	
2.2 Strateegilised alused.....	
2.3 Euroopa Liidu õigusaktid ja soovitused.....	
2.4 Päästeasutuste ümberkorraldamist reguleerivad õigusaktid.....	
3. PÄÄSTETEENISTUSE ORGANISATSIOONI HETKEOLUKORRA KIRJELDUS JA EESMÄRGID.....	
3.1 Päästeteenistuse organisatsioon.....	8
3.2 Personalipoliitika.....	9
4. TEGEVUSVALDKONDADE HETKEOLUKORRA KIRJELDUS.....	
4.1 Päästetööd.....	11
4.2 Demineerimistööd.....	11
4.3 Riiklik tuleohutusjärelvalve.....	12
4.4 Õnnetusteadete menetlemine.....	13
4.5 Kriisireguleerimine.....	13
4.6 Päästealane ennetustöö.....	14
5. PÄÄSTETEENISTUSE JA TEGEVUSVALDKONDADE EESMÄRKIDE SAAVUTAMINE.....	
5.1 Päästeteenistus.....	
5.2 Päästetööd.....	15
5.3 Demineerimistööd.....	16
5.4 Riiklik tuleohutusjärelvalve.....	17
5.5 Õnnetusteadete menetlemine.....	18
5.6 Kriisireguleerimine.....	18
5.7 Päästealane ennetustöö.....	
6. KOOSTÖÖ.....	20

SISSEJUHATUS

Eesti julgeolekupoliitika eesmärk on säilitada Eesti riigi iseseisvus ja sõltumatus, territoriaalne terviklikkus, põhiseaduslik kord ning rahva turvalisus. Indiviidi, ühiskonna ja riigi julgeoleku tagamisel on oluline koht päästeteenistusel, mille põhiülesandeks on inimeste elu, tervise ning vara päästmine ja kaitsmine.

Päästeteenistuse põhilisteks tegevusvaldkondadeks on päästealane ennetustöö, päästetööde korraldamine ja teostamine, riiklik tuleohutusjärelevalve, kriisireguleerimine, õnnetusteate menetlemine, demineerimistööd ning muude seaduse või seaduse alusel antud õigusaktiga pandud ülesannete täitmine.

“Päästeteenistuse arengukava 2005 - 2009” koostamisel on arvestatud Vabariigi Valitsuse 27.08.2002 protokollilise otsusega nr 35 heakskiidetud dokumenti “Päästeala prioriteetsed arengusuunad aastani 2007”.

Päästeteenistuse arengukava muutmise vajadus tuleneb muutustest päästeteenistuse õiguslikus keskkonnas ning vajadusest päästeasutuste juhtimise optimeerimiseks ning riigikaitse ülesannete muutumisest.

1. septembril 2002 võeti vastu väärteomenetluse seadustik ja kriminaalmenetluse seadustik, millega kehtestati kohtuväliseks menetlejaks täidesaatva riigivõimu volitustega asutus, mis osaleb menetluses ametniku kaudu. Seaduse muudatustest tulenevalt ei omanud maavalitsuste hallatavate päästeasutuste tuleohutusjärelevalve töötajad enam menetleja õigusi ning neil puudus võimalus täita päästeseadusega pandud ülesandeid tuleohutusjärelevalve valdkonnas. Samuti on õiguslik vastuolu eelarvega seotud küsimustes, kuna Päästeametil kui maavalitsuste hallatavate päästeasutuste eelarve koostajal ei ole võimalust kontrollida eelarve kasutamist.

Arengukavas nähakse ette maakondlike asemel regionaalsete päästeasutuste moodustamine, mis võimaldab tõhustada ja optimeerida juhtimist ning koondada ressursid ja spetsialistid suurematesse üksustesse. Samuti nähakse ette sõjaväestatud päästeüksuste ümberkorraldamine, mis tuleneb Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud dokumendist “Kaitsejõudude struktuur ja arengukava kuni aastani 2010”, mille kohaselt ei nähta Siseministeriumi valitsemisala sõjaväelisel korraldatud üksustel enam riigikaitse ülesandeid.

Dokument kajastab päästeteenistuse tegevusvaldkondade ja organisatsiooni hetkeolukorda, arenguvisioni, eesmärke ja nende saavutamiseks vajalikke tegevusi ning hinnangulisi ressursse aastani 2009. Arengukava on aluseks päästeteenistuse ümberkorraldamisele ja arendamisele.

Arengukavas toodud arvestatakse Siseministeriumi arengukava koostamisel, mis omakorda on aluseks riigi eelarvestrateegia ja teiste strateegiliste dokumentide väljatöötamisel. Lähtudes arengukavast, koostab Päästeamet igaks järgneva eelarveaastaks oma tegevuskava ja oma haldusala investeringute kava.

Arengukava ajakohastatakse vastavalt vajadusele või tegevuskeskkonnast tulenevatele muudatustele, kuid mitte harvemini kui kord aastas.

1. PÄÄSTETEENISTUSE MISSIOON JA VISIOON

Päästeteenistuse **missioon** Eesti julgeolekupoliitika elluviimisel on:

PÄÄSTETEENISTUS ON TURVALISE ELUKESKKONNA KUJUNDAJA NING OPERATIIVNE JA PROFESSIONAALNE ABISTAJA ÕNNETUSTE KORRAL

Missiooni viiakse ellu järgmiste tegevuste kaudu:

- inimeste teavitamine ning koolituste läbiviimine ümbritsevate ohtude ja õnnetuste ennetamise, samuti toimunud õnnetuste korral õige tegutsemise võimaluste kohta;
- ühtse hädaabinumbri 112 toimimise tagamine;
- päästeasutuste valmisoleku ning kiire ja professionaalse reageerimise õnnetustele tagamine;
- päästeteenistuste koostöö arendamine;
- olemasolevate ressursside otstarbekas ja sihipärane kasutamine;
- juhtimistasandite optimeerimine ja organisatsiooni arendamine tulenevalt välis- ja sisekeskkonna muutustest.

Päästeteenistuse **visioon** kuni aastani 2009 on järgmine:

- Päästeteenistus on õnnetustele operatiivselt ja professionaalselt reageeriv ühtne riiklik süsteem, mis on avalikkuse poolt kõrgelt hinnatud ning mida toetab kolmanda sektori organisatsioonide tegevus.
- Päästeteenistus on ennetustööle suunatud organisatsioon ning vastavate tegevuste tulemusel on elukeskkond muutunud ohutumaks – ühiskond on teadlik ümbritsevatest ohtudest ja inimesed käituvad ohte ennetavalt ning kaaskodanikke toetavalt, õnnetustes hukkunud inimeste arv väheneb aastate lõikes.
- Päästeteenistus on kõrgelt hinnatud koostööpartner kõikidele asutustele ja organisatsioonidele Eestis ning rahvusvahelisel tasandil.

Päästeteenistuse missioon ja visioon on aluseks päästeteenistuse arendamisel ja ümberkorraldamisel.

2. PÄÄSTETEENISTUSE ÕIGUSLIKUD JA STRATEEGILISED ALUSED

2.1 Õiguslikud alused

Päästeteenistuse põhiülesanded ja kohustused on sätestatud päästeseaduses¹. Lisaks päästeseaduses sätestatud ülesannetele täidavad päästeasutused ka teiste seaduste, õigusaktide ja Euroopa Liidu õigusaktide ning rahvusvaheliste lepingutega pandud ülesandeid:

Seadused

- Hädaolukorraks valmisoleku seadus²
- Kemikaaliseadus³
- Eriolukorra seadus⁴
- Rahuaja riigikaitse seadus⁵
- Sõjaaja riigikaitse seadus⁶
- Vabariigi Valitsuse seadus⁷

Vabariigi Valitsuse määrused

- 27.10.2004 määrus nr 315 “Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded”⁸
- 23.01.2002 määrus nr 40 “Nõuded riigi päästeasutuse häirekeskusele”⁹
- 18.09.1998 määrus nr 201 “Demineerimistöde korra kinnitamine”¹⁰
- 20.05.2002 määrus nr 166 “Hädaolukorrast teavitamise kord ja nõuded edastatavale teabele”¹¹
- 22.06.2001 määrus nr 207 “Rahvusvahelistel päästetöödel osaleva meeskonna moodustamine, selle valmisoleku tagamise, päästetöödele lähetamise ja kulude katmise kord”¹²
- 23.01.2002 määrus nr 44 “Kiirabi, haiglata ning pääste- ja politseiasutuste kiirabialase koostöö kord”¹³

Siseministri määrused

- 23.12.2004 määrus nr 74 “Päästeameti põhimäärus”¹⁴
- 04.01.2001 määrus nr 3 “Riigi päästeasutuste struktuuriüksuste paiknemine”¹⁵
- 05.12.2001 määrus nr 94 “Päästeasutuste päästemeeskondade valveteenistuse korraldusele esitatavad nõuded”¹⁶
- 23.02.2000 määrus nr 4 “Päästetööde üldeeskiri”¹⁷
- 08.09.2000 määrus nr 55 “Tuleohutuse üldnõuded”¹⁸

1 RT I 1994, 28, 424;

2 RT I 2000, 95, 613;

3 RT I 1998, 47, 697;

4 RT I 1996, 8, 164;

5 RT I 1994, 69, 1194;

6 RT I 2002, 57, 354;

7 RT I 1995, 94, 1628;

8 RT I 75, 525, 2004

9 RTI 2002, 10, 54

10 RT I 1998, 81, 1354;

11 RT I 2002, 43, 279

12 RT I 2001, 57, 344

13 RT I 2002, 12, 61

14 RT L 2004, 160, 2410

15 RTL 2001, 5, 64; 2002,

16 RTL 2001, 133, 1935

17 RTL 2000, 32, 433;

18 RTL 2000, 99, 1559

2.2 Strateegilised alused

Päästeteenistuse tegevuse ja arengu strateegilisel planeerimisel lähtutakse eelkõige järgnevatest Eesti Vabariigi strateegilistest dokumentidest:

- Eesti edu 2014
- Riigi eelarvestrateegia (Valitsuse poolt heaks kiidetud 27.05.2003)
- Eesti Vabariigi julgeolekupoliitika alused (2004)¹⁹
- Riigikaitse arendamise aastaprogramm: kavatsused ja prioriteedid NATO ja Euroopa Liidu suunal aastal 2005
- Riiklik kriisireguleerimisplaan
- Siseministeeriumi arengustrateegia aastateks 2003-2008
- Sisekaitseakadeemia arengukava 2003-2006
- Ühtse päästeõppeasutuse loomise ja koolituse korraldamise visioon 2003-2004
- Tegevusvaru põhise riigireservi arengukava aastani 2006
- Kaitsejõudude struktuur ja arengukava kuni aastani 2010

2.3 Euroopa Liidu õigusaktid ja soovitused

- Nõukogu otsus 1999/847/EÜ, 09.12.1999²⁰, millega kehtestatakse Ühenduse tegevuskava elanikkonnakaitse valdkonnas²¹
- Nõukogu otsus 2001/792/EÜ, 23.10.2001, millega kehtestatakse Ühenduse mehhanism tugevdatud koostöö soodustamiseks hädaolukorras korraldatavatel abimissioonidel²²
- Euroopa Komisjoni otsus C(2003)5185, 29.12.2003, millega kehtestatakse reeglid EL Nõukogu otsuse 2001/792/EÜ rakendamiseks, et kehtestada Ühenduse mehhanism tugevdatud koostöö soodustamiseks hädaolukorras korraldatavatel abimissioonidel²³
- Nõukogu direktiiv 96/82/EÜ, 09.12.1996, ohtlike ainetega seotud suurõnnetuste ennetamise kohta²⁴
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 2003/105/EÜ, 16.12.2003, millega muudetakse direktiivi 96/82/EÜ ohtlike ainetega seotud suurõnnetuste ennetamise kohta²⁵
- Nõukogu otsus 91/336/EEC, 29.07.1991, ühtse Euroopa hädaabi numbri kehtestamise kohta
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Direktiiv 89/106/EEC, 21.12.1988, ehitustoodete kohta²⁶

2.4 Päästeasutuste ümberkorraldamist reguleerivad õigusaktid

19 RT I 2004, 49, 344

20 Nõukogu otsus Ühenduse Tegevuskava pikendamise kohta aastateks 2005-2006 peaks olema vastu võetud selle aasta lõpuni.

21 http://europa.eu.int/comm/environment/civil/prote/cplegis/399d0847_en.htm

22 http://europa.eu.int/comm/environment/civil/prote/cplegis/301d0792_en.htm

23 http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2004/l_087/l_08720040325en00200030.pdf

24 http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=EN&numdoc=31996L0082&mod el=guichett

25 http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=EN&numdoc=32003L0105&mod el=guichett

26 http://europa.eu.int/eur-lex/en/consleg/main/1989/en_1989L0106_index.html

- Politseiseaduse, päästeseaduse, riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduse, politseiteenistuse seaduse, rakenduskõrgkooli seaduse, hädaolukorraks valmisoleku seaduse, jahiseaduse ning väärteomenetluse seadustiku muutmise seadus. Vastu võetud 28. juunil 2004.a.²⁷
- Päästeseaduse, kemikaaliseaduse, Kaitseliidu seaduse, töötervishoiu ja tööohutuse seaduse ning tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seadus. Vastu võetud 16.detsembril 2004.a.²⁸
- Vabariigi Valitsuse 8.oktoobri 1996.a. määrusega kinnitatud “Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise kord”²⁹
- Vabariigi Valitsuse 10.novembri 2004 korraldus nr 807-k “Päästeasutuste ümberkorraldamine”³⁰
- Siseministri 30.novembri 2004 määrus nr 67 “Häirekeskuse moodustamine”³¹

27 RT 2004, 54, 390

28 RT I 2004, 89, 612

29 RT I 1996, 73, 1300;

30 RT L 2004, 145, 2196

31 RT L 2004, 152, 2297

3. PÄÄSTETEENISTUSE ORGANISATSIOONI HETKEOLUKORRA KIRJELDUS JA EESMÄRGID

3.1 Päästeteenistuse organisatsioon

3.1.1 Hetkeolukorra kirjeldus

1. jaanuarist 2005 korraldati 15 maavalitsuse hallatavat päästeasutust ümber 15-ks Päästeameti kohalikuks asutuseks ning liideti Tallinna Tuletõrje- ja Päästeamet ning Harjumaa päästeteenistus üheks asutuseks – Harjumaa Päästeteenistuseks.

Tulenevalt päästeasutuste rohkusest ja laiast ülesannete ringist ei jätku käesoleval ajal kõikides päästeasutustes nõutava kvalifikatsiooniga erialaspetsialiste (kriisireguleerimisspetsialistid, tulekahjude menetlejad, väljaõppespetsialistid). Asutuste rohkusest ja erinevast suurusest tulenevalt ei ole ka asutuste juhtimine alati kõige efektiivsem ning keeruline on planeerida väljaõpet ja ressursse.

Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud dokument “Kaitsejõudude struktuur ja arengukava kuni aastani 2010” ei näe ette alates 2005.aastast Siseministeriumi sõjaväelisel korrastatud üksustel, sealjuures üksik-päästekompaniidel, kohta ei riigi sõjalise kaitse operatiivstruktuuris ega ka väljaõppe- ja administratiivstruktuuris.

3.1.2 Strateegiline eesmärk

Päästeteenistus on optimaalse juhtimisega ning parima ressursikasutusega hästi toimiv, elukeskkonna turvalisust kaitsev ja oma töötajate rahulolu ja väärtusi loov organisatsioon.

3.1.3 Meetmed

- 1) Moodustatakse 2006. aastal neli regionaalset päästeasutust, kuhu koondatakse ressursid ja osa spetsialiste. Ümberkorralduste tulemusena:
 - tagatakse päästeala tasakaalustatud areng, mis on saavutatav kõige paremini läbi süsteemi tsentraliseerimise;
 - käsuahel ja rahastamise ahel muutuvad ühtseks, mis on päästeteenistuse efektiivse toimimise üheks peamiseks eelduseks;
 - tekib ühene otsene vastutus asutuse sihipärase ja tulemusliku tegutsemise eest;
 - tagatakse eelarveliste ressursside kasutamise tõhusus ja mõjususe lähtuvalt tegevuse eelarvestamise põhimõtetest;
 - päästeala juhtimine muutub läbipaistvamaks ning selgemaks;
 - moodustub ühtne riikliku järelevalve organisatsioon ja korrastatakse teenistusliku järelevalve teostamine;
 - luuakse paremad eeldused ennetustöö koordineeritud korraldamiseks.
- 2) Korraldatakse 2005. aasta jooksul ümber kolme üksik-päästekompanii tegevus. Selleks lõpetatakse alates 2005. aastast ajateenijate väljaõpetamine ning üksik-päästekompaniide senised päästealased ülesanded jaotatakse olemasolevate ja moodustatava päästeasutuse vahel. Päästeameti sõjaväestatud päästeüksuste osakonna, demineerimiskeskuse ja üksik-päästekompaniide baasil moodustatakse üleriigiline demineerimiskeskus.

3.2 Personalipoliitika

Personalipoliitika ja organisatsioonikultuuri kaudu tagatakse päästeasutuste optimaalne, ühtne ja tõhus toimimine, mille eesmärgiks on päästeteenistuse missiooni täitmine ja visiooni elluviimine.

Päästeteenistuse personalipoliitika eesmärk on päästeteenistuse põhiülesannete täitmise tagamine piisava arvu vajaliku kvalifikatsiooni ja hästi motiveeritud personaliga. Personalipoliitika formuleerimisel lähtutakse organisatsiooni missioonist ja strateegilistest eesmärkidest.

3.2.1 Hetkeolukorra kirjeldus

Siseministri määruse kohaselt peavad kõik päästeteenistujad omama keskharidust. Lisaks keskharidusele peab päästeteenistuja omama vähemalt tuletõrje- ja päästealast kutseharidust või olema lõpetanud Päästeameti poolt kinnitatud õppekava alusel läbiviidud ametikohale vastava tuletõrje- ja päästetöödealase kursuse.

Päästeteenistujad saavad omandada kutseharidust Sisekaitseakadeemia päästekolledži päästekoolis ja erialast rakenduskõrgharidust Sisekaitseakadeemia päästekolledžis. Parema koolituse andmiseks ühendati 2004. aastal Väike-Maarja Päästekool Sisekaitseakadeemiaga. Päästeteenistuja ametikohale võivad kandideerida ka kutsekeskhariduse või rakenduskõrghariduse omandanud isikud, kes on läbinud päästealased kursused.

Päästeteenistuse keskmist palka on siiani suudetud tõsta proportsionaalselt Eesti keskmise palga tõusuga, mis on saavutatud isikkoosseisu optimeerimise ning majanduskulude kokkuhoiu arvelt. Eelnimetatu on viinud selleni, et aastate lõikes on suurenenud päästeteenistuste tegevuskuludes personalikulude osakaal ning majanduskulud on viidud piirini, mida enam vähendada pole võimalik. Arvestades inflatsiooni, tuleb majanduskulusid hakata suurendama.

3.2.2. Strateegiline eesmärk

Päästeteenistuses töötab piisav arv professionaalseid ja motiveeritud teenistujaid.

3.2.3. Meetmed

1. Päästeteenistujate palgatase ühtlustatakse Siseministeeriumi haldusalas sisejulgeolekut tagavate teiste struktuuride palgatasemega.
2. Päästeteenistusse tööle asumiseks ning karjääriredelil liikumiseks on peamiseks edukriteeriumideks teenistuja professionaalne võimekus, isikuomaduste sobivus ning motiveeritus.
3. Päästekolledži õppekavade väljatöötamisel lähtutakse kutsestandarditest ning kutseoskuste omandamine ja atesteerimine baseerub kutse kvalifikatsioonisüsteemil.

3.2.4 Meetme rakendamine

- Teenistus päästeasutuses sätestatakse päästeteenistuse seadusega³², millega reguleeritakse päästeteenistujate teenistusküsimused ja sotsiaalsed tagatised. Seaduseelnõu on valmis ja ootab vastuvõtmist.
- 1. oktoobriks 2005 töötatakse välja dokument "Päästeameti personalistrateegia aastani 2009".
- Seoses regionaalsete asutuste moodustamisega töötatakse 1. oktoobriks 2006 välja päästeteenistuse ühtne palgapoliitika.
- Koolitustegevus päästeasutustes lähtub siseministri poolt kinnitatud koolitusprioriteetidest ja Päästeameti iga-aastaselt kinnitatavast koolitusplaanist.
- 2006. aastaks töötatakse välja päästeteenistujate kutsestandardid.
- 2007. aastaks rakendub päästeteenistuse kutsekvalifikatsioonisüsteem.

32 Siseministri 21. juuni 2002. a. käskkiri nr 282 "Päästeteenistuse seaduse" eelnõu väljatöötamise töögrupi moodustamine".

4. TEGEVUSVALDKONDADE HETKEOLUKORRA KIRJELDUS

Päästeteenistusele seadusega pandud ülesanded võib jaotada kuueks tegevusvaldkonnaks. Ka üksikuna võttes on kõigis nendes valdkondades toimuv tegevus suunatud inimeste elu ja tervise ning vara kaitsmisele ja seetõttu ei järjestata neid prioriteetsuse printsiibist lähtuvalt. Viis päästeteenistuse tegevusvaldkonda – päästetööd, demineerimistööd, riiklik tuleohutusjärelevalve, õnnetusteate menetlemine ja kriisireguleerimine on seotud konkreetse struktuuriüksuse ülesannetega. Kuues tegevusvaldkond – ennetustöö, on päästeala läbiv tegevus ning nende ülesannetega on seotud kõik eelnimetatud tegevusvaldkonnad.

4.1 Päästetööd

Tegevusvaldkonna ülesandeks on päästeteenistuse ressursside ettevalmistamine võimalikeks õnnetusteks ning inimeste abistamine õnnetuste korral.

Valdkond on ülesehitatud maakonnakeskselt 100 eritasandilise 24-tunnises valmisolekus oleva kutselise päästekomando baasil. Igas maakonnas on reeglina üks keskkomando, mille valmisolek on nii tehniliselt, kui ka isikkooseisult suurem, kui seda toetavatel tugikomandodel. Ööpäevas on riigis valves korraga ca 450 päästeteenistajat. Lisaks neile on suuremamahuliste päästetööde tegemiseks ja toetamiseks kolmes sõjaväestatud päästeüksuses alalises valmisolekus ca 180 ajateenijat ning 75 kaadrikaitseväelast. Suuremate päästetööde juhtimiseks on päästeasutustes rakendatud 24-tunnine operatiivkorrapidamise süsteem, millega tagatakse sündmuskohal päästemeeskondade ja erinevate organisatsioonide koordineeritud tegevus.

Piirkonniti on päästeteenistuste areng olnud ebaühtlane nii tehnilise valmisoleku, mis on tingitud erinevatest võimalustest päästetehnika ja -varustuse soetamisel (palju on humanitaarabi korras saadud tehnikat), kui ka isikkoosseisu oskuste ja teadmiste osas. Tänapäevaks on saavutatud rahuldav valmisolek päästetööde teostamises tulekahjudel ja liiklusavariidel. Samas iseloomustab enamikke päästeasutusi nõrk valmisolek spetsiifiliste (näiteks ohtlike ainetega seotud) õnnetuste tagajärgede likvideerimisel ja ulatuslike päästetööde juhtimisel.

Suurimateks probleemideks tänapäeval on ebapiisav varustatus kaasaegsete päästevahenditega, kasutatava eriautopargi kõrge keskmine iga (2004. a on see eriautode osas 24 aastat), madal palk ning kaasaegsete olmetingimuste puudumine enamikes komandodes. Kuigi tehnikaalaste soetuste planeerimisel ja tegemisel on põhisuunaks olnud isikukaitsevahendite soetamine, ei saa veel kaugeltki rahul olla päästetöötajate tööohutust tagava varustuse hulga ja üldise seisukorraga. Endiselt on kasutusel ka kaasaja nõuetele mittevastavat varustust.

4.2 Demineerimistööd

Tegevusvaldkonna ülesandeks on plahvatusohtlike esemete otsimine varem koostatud kava alusel, erinevate lõhkekehade ja -seadeldiste hävitamine, pommitehniline kontroll ning plahvatusjärgne tegevus sündmuskohal.

Päästeamet teostab demineerimistöid alates 1992. aastast ning on 12 aasta jooksul välja arendanud tervikliku multifunktsionaalse demineerimisstruktuuri koos koolitussüsteemi, veealuste demineerimistööde teostamise võimekuse ja pommikoera teenistusega. Käesoleval

ajal teevad demineerimistöid Päästeameti demineerimiskeskuse ja kolme sõjaväestatud päästeüksuse pommigrupid.

Kõik demineerijad on koolitatud tegutsema erinevates töösuundades, alates pommiähvardusest ja lõpetades lõhkeseadeldise kahjutustamisega ning plahvatusjärgse tööga. Väljakutsele sõitvate demineerimismeeskondade käsutuses on vajalik autotehnika ning demineerimisvarustus.

Samas ei ole suudetud vastavate eelarveliste vahendite vähesuse tõttu soetada piisavalt demineerijate ohutust tagavat varustust. Teiseks suureks ja pikaajaliseks probleemiks on olnud plahvatusohtlike esemete hävitamiskohtade puudumine (eriti Harjumaal) või nende mittevastavus nõuetele.

Päästeameti demineerimissüsteem on saanud kõrge rahvusvahelise hinnangu. Kolmandat aastat osaletakse Afganistanis läbiviidaval rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil “Kestev vabadus”.-

Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud dokumendi “Kaitsejõudude struktuur ja arengukava kuni aastani 2010” alusel on algatatud sõjaväestatud päästeüksuste ümberkorraldamise ettevalmistusprotsess. Antud otsus mõjutab oluliselt ka demineerimisvaldkonna ümberkorraldusi, kuna alates 2005. aastast ei võeta sõjaväestatud päästeüksustesse enam ajateenijaid ning 2005. aasta jooksul tuleb elukutselistel kaadrikaitsevähelastest demineerijatel teha valik tsiviilteenistuse ja sõjaväelase elukutse vahel. See võib põhjustada spetsialistide lahkumise ja demineerijate puuduse üleminekuperioodil.

Probleemi lahendamiseks on Päästeamet alustanud ettevalmistusi ühtse demineerimisstruktuuri moodustamiseks.

4.3 Riiklik tuleohutusjärelvalve

Riikliku tuleohutusjärelvalve ülesandeks on tagada tuleohutusnõuete selgitamise ja kontrollimehhanismide rakendamise kaudu vähemalt miinimumnõuetele vastav elukeskkonna tuleohutuse tase.

Riikliku tuleohutusjärelvalve teostamisel hinnatakse ehituslike tuleohutusnõuete alusel hoonete (edaspidi objekt) tuleohutusolukorda nende projekteerimise ja ehitamise käigus, samuti hilisemal kasutamisel. Tuleohutut käitumist ja selleks rakendatavaid meetmeid kirjeldavate tuleohutusnõuete alusel teostatakse objektide perioodilist, samuti plaanivälisest kontrolli.

2004. aastal kehtestati kaasaegsed tuleohutusnõuded ehitistele, millega on terviklikult reguleeritud nii ehitiste, kui ka isikute vastava tegutsemise tuleohutusnõuded. Tuleohutusnõuete rikkumise avastamisel teostatakse üldjuhul haldusmenetlust, tulekahjusündmuste või võimalike raskemate tagajärgedega rikkumiste avastamisel teostatakse ka kriminaal- või väärteomenetlust. Kriminaalmenetluse osas on järelvalveametnikel esialgsete menetlustoimingute teostamise õigused.

Tänaseks on järelvalvetöötajate muutmise avalikeks teenistujateks lahendatud ning seega on 2005. aastaks kõik järelvalve toimingud kaetud juriidiliselt korrektsete volitusnormidega.

Nüüdisaegne kiirelt arenev ja võimalusterohke keskkond eeldab ka riiklike järelevalvesteemide poolt paindlikumat suhtumist ja kliendikesksemat lähenemist. Järelevalvetöö kvaliteedi tagamisel on märksõnadeks infotehnoloogiliste võimaluste rakendamine ja järelevalveametnike spetsialiseerumine. Infotehnoloogia osas rakendati testversioonina 2004. aastal tööle järelevalve infosüsteem (JÄIS).

4.4 Õnnetusteadete menetlemine

Häirekeskuste ülesandeks on tagada ööpäevaringne valmisolek õnnetusteadete koheseks vastuvõtmiseks, nende kiire ja oskuslik töötlemine, edastamine päästemeeskondadele ja kiirabibrigaadidele ning lisa- ja abijõudude kaasamine päästetöödele.

2000. aastal alustati häirekeskuste regionaliseerimisega. Selle tulemusel moodustati Päästeameti hallatavate asutustena neli regionaalset häirekeskust asukohaga Tallinnas, Jõhvis, Elvas ja Pärnus. Alates 1. jaanuarist 2005 korraldati neli regionaalset häirekeskust ümber ühtseks Päästeameti haldusalas olevaks valitsusasutuseks – Häirekeskus. Põhja-Eesti Häirekeskuse teeninduspiirkonnaga ei ole seni veel võimalik liita Järvamaad ning Lääne-Eesti Häirekeskuse teeninduspiirkonnaga Saaremaad ja Hiiumaad. Takistuseks on olemasolevate amortiseerunud operatiivraadiosidevõrkude tehniline ühendamine. Seega töötavad nimetatud maakondades veel täna kohalike päästeasutuste struktuuriüksustena maakondlikud häirekeskused.

Käesoleval ajal on veel mõned erinevused häirekeskuste töökorralduses, kuna puudub päästekorraldajatele ühtne koolitus ja kõnedele vastamise juhendmaterjal, samuti on häirekeskused tehniliselt seadistatud erineva tasemega. See võib luua olukorra, kus ühe häirekeskuse töö võimalikul katkemisel liigse töökoormuse tõusu või tehnilise rikke tõttu ei ole võimalik viimase tööd üle võtta teistes häirekeskustes. Niisamuti on hajutatud tehniline oskusteave, mis ei aita kaasa efektiivsele tehniliste lahenduste väljatöötamisele ning juurutamisele.

4.5 Kriisireguleerimine

Valdkonna ülesandeks on kriisireguleerimisalase tegevuse korraldamine päästeasutustes ja nõustamine maakondades ning osalemine rahvusvahelises kriisireguleerimisalases tegevuses.

Kaasaegne kriisireguleerimisalane tegevus Eestis, sealhulgas Päästeametis on toimunud taasiseseisvumisest saadik, kuid uue etapi alguseks tuleb lugeda valdkonna raamseaduse–hädaolukorraks valmisoleku seaduse (HOVS) jõustumist 1. jaanuaril 2001. Seaduse jõustumisele järgnenud aastate olulisemateks kriisireguleerimisalasteks märksõnadeks Päästeametis on HOVS rakendusaktide väljatöötamine ja seaduse rakendamine ning kriisireguleerimise valdkonnas tehtav töö Eesti liitumisel NATO ja Euroopa Liiduga.

Tehtu positiivselt poolelt tuleb esile tuua NATO suunal tehtud tööd aastase riikliku tegevusprogrammi (ANP)³³ eesmärkide täitmiseks (Eesti Päästemeeskonna arendamine, kriisireguleerimiskeskuse väljaehitamine, osalemine NATO komiteede tegevuses, õppused, koolitus).

Senisest suuremat tähelepanu tuleb edaspidi pöörata maakondade riskianalüüside ja kriisireguleerimisplaanide väljatöötamisele ning kriisireguleerimisalasele koolitusele ja

33 Annual National Plan

selgitustööle elanike seas. Kõige suurem vajakajäämine, tulenevalt HOVS's sätestatust, on olnud kriisireguleerimisalases tegevuses linnades ja valdades. Vajakajäämine omavalitsustele pandud ülesannete täitmisel on seotud eelkõige nende vähese haldussuutlikkusega, mistõttu HOVS'is sätestatud ülesannete panemine kõikidele omavalitsustele ei ole ennast õigustanud. Kriisireguleerimise valdkonnas valitseb ka kompetentsete ametnike vähesus, napib rahalisi ressursse ning kõik rahvusvahelise kriisireguleerimise organisatsioonilised ja regulatiivsed küsimused ei ole selgelt lahendatud (rahvusvahelise kriisireguleerimise rahastamise kord, erinevate otsustustasandite pädevus jne).

4.6 Päästealane ennetustöö

Valdkonna ülesandeks on ohutuma elukeskkonna kujundamine elanikkonna informeerimise ja õpetamise kaudu. Ennetustöö tugineb laiaulatuslikul võrgustikutööl päästeala siht- ja sidusrühmade seas ning selle peamiseks eesmärgiks on õnnetuste esinemissageduse ja raskete tagajärgede vähendamine³⁴.

Päästealane ennetustöö on kogu päästeala läbiv tegevus ning nende ülesannetega on seotud kõik käesolevas peatükis toodud tegevusvaldkonnad. Kuigi päästeteenistused on ennetustööd kogu aeg teinud, pole tehtud tööd tänaseni viidud ühise nimetaja alla.

Sihiteadlikumaks muutus päästealane ennetustöö 2001. aastal ning tänaseni on seda tehtud peamiselt projektipõhiselt. Viimasel kolmel aastal on eraldatud läbi projektikonkursside igaaastaselt 350 000 krooni mittetulundusühingute ja sihtasutuste päästealaga seotud ennetustööprojektidele. Vabatahtlike poolt korraldatud ennetustöö on reeglina kohaliku tähtsusega ning ei mõjuta piisavalt suurt sihtgruppi ega taga seetõttu vajalikku tulemust ennetustöö eesmärkide saavutamisel. Ennetustöö osas puudub tänaseni õiguslik regulatsioon ja ühtne koordineerimine. Napib ka eelarvelisi vahendeid ning Eesti oludele vastavat teavitus- ja koolitusmaterjali.

³⁴ Rahvusvahelise tulekahjude ennetamise ja kustutamise komitee (CTIF) statistikale tuginedes on Eestis tulekahjudes hukkunute arv 100 000 elaniku kohta kõrgeim EL liikmesriikide hulgas.

5. PÄÄSTETEENISTUSE JA TEGEVUSVALDKONDADE EESMÄRKIDE SAAVUTAMINE

Käesolevas peatükis kirjeldatakse päästeteenistus ja selle tegevusvaldkonnad nende tegevuse sisu lahtimõtestamise kaudu, sõnastatakse päästeteenistuse ja tegevusvaldkondade strateegilised eesmärgid meetmete ja tulemuste kaudu ning tuuakse ära tegevused eelnimetatud eesmärkide elluviimiseks.

5.1 Päästeteenistus

Päästeteenistus on riiklik organisatsioon, mis oma missiooni täites, visiooni ellu viies ning päästealast võimekust suurendades aitab koostöös teiste sisejulgeoleku tagajatega turvalisemat elukeskkonda luua.

Eesmärk: Seoses päästealase võimekuse suurenemisega on vähenenud inimestele, varale ja looduskeskkonnale tekkinud kahju.

Tulemus: Päästeteenistus areneb ja täidab talle pandud ülesandeid kooskõlas käesoleva ja teistes vastavates dokumentides või õigusaktides sätestatuga.

Indikaatorid:

- 1) toimib regionaalsel põhimõttel ülesehitatud päästeteenistus, kusjuures päästetepood asuvad üle 5000 elanikuga asustusüksustes kuni 15 kilomeetri ja alla 5000 elanikuga asustusüksustes – kuni 25 kilomeetri kaugusel;
- 2) päästetöödega seotud planeerimistegevus tugineb riskianalüüsile;
- 3) demineerimistöödega tegeleb neli regionaalset pommigruppi, mis paiknevad nii, et sündmuskohale jõudmine on mistahes Eesti punkti tagatud 60 minuti jooksul;
- 4) hädaabinumbril 112 helistavale abivajajale vastatakse 10 sekundi jooksul ja hädaabiteade edastatakse lähimale reageerivale üksusele ühe minuti jooksul;
- 5) tagatud on valmisolek interneti põhiseks elanike teenindamiseks ja ehitusprojektide läbivaatamiseks, mis on integreeritud järelevalve infosüsteemiga (JÄIS);
- 6) haldusmenetlus viiakse läbi seaduses ettenähtud tähtaegade piires, menetlejad reageerivad tulekahjusündmustele 30 minuti jooksul, alustades menetlustoiminguid tulekahjusündmuse käigus ning esialgsed materjalid uurimisalluvuse muutmiseks edastatakse 3 tööpäeva jooksul;
- 7) sõlmitud on kriisireguleerimisalased koostöölepingud naaberriikidega ning Eesti osaleb Euroopa Liidu, NATO, ÜRO ja Läänemere regiooni kriisireguleerimisalases koostöös;
- 8) on soetatud päästeteenistuse tegevusvaru miinimumkogused;
- 9) kõikides üldhariduskoolides on tagatud tuleohutusalase ennetustöö läbiviimine vähemalt 1 kord aastas;
- 10) koostatud on ennetustööks vajalikud teabematerjalid ning loodud on koostöövõrgustik riigiasutuste, eraettevõtete ja kolmanda sektori osalusel tuleohutusealase ennetustöö läbiviimiseks.

5.2 Päästetööd

Päästetööde tegevusvaldkond hõlmab inimeste elu ja tervise ning vara päästmiseks ning keskkonna kaitseks tehtavaid töid tulekahjude, avariide, plahvatuste, liiklusõnnetuste, loodusõnnetuste ja muude õnnetuste korral, samuti õnnetustega kaasnevate ohtude

vähendamist, õnnetuste tagajärgede lokaliseerimist ning päästetöödeks valmisoleku tagamist.

Meede: Päästetööde operatiivne ja professionaalne läbiviimine

Tulemus: Päästetöid tehakse optimaalseima ressursikasutuse tingimustes.

Tegevused:

- 1) Siseministri 4. jaanuari 2001. aasta määruses nr 3 "Riigi päästeasutuste struktuuriüksuste paiknemine" loetletud komandode depoohoonete ehitus- ja renoveerimisprojektid viiakse ellu vastavalt arengukava finantseerimise strateegiale.
- 2) Eriotstarbeline tehnika ja varustus soetatakse ning juba olemasolev tehniline ressurss paigutatakse, vajadusel, ümber vastavalt valdkonna strateegilisele eesmärgile.
- 3) Autotehnika soetamiseks eraldatud vahendid suunatakse esmajärjekorras põhiautode hankimiseks. Aastatel 2006 – 2008 soetatakse kapitalirendiga 68 põhiautot, mille tulemusel langeb päästeteenistuse põhiautode keskmine vanus 2009. aastaks 15 aastani.
- 4) 2006. aastast korraldatakse sõjaväestatud päästeüksuste ülesannete (kiirgus- ja keemiaõnnetustele reageerimine ning metsatulekahjude, loodusõnnetuste jt suurt inimressurssi vajavate õnnetuste tagajärgede likvideerimine) täitmine regionaalsete päästeasutuste baasil.
- 5) 2009. aastaks soetatakse ja jaotatakse regionaalsete päästeasutuste vahel spetsiifilistele õnnetustele (eelkõige ohtlike ainetega toimunud õnnetused) reageerimiseks vajalik tehnika ja varustus lähtuvalt territoriaalsetest riskianalüüsist.
- 6) 2007. aastaks töötatakse välja mudelid spetsiifilistele õnnetustele reageerivate komandode isikkooseisu ja varustuse tarvis ning juurutatakse need aastaks 2008.
- 7) 2007. aastaks tagatakse koolitusosalal Päästeameti poolt päästeasutustes ühtne koordineeritud tegevus.
- 8) 2008. aastaks luuakse Sisekaitseakadeemia baasil uus päästeteenistujate täiendõppesüsteem.
- 9) 2008. aastaks tõstetakse päästemeeskondade võimekust esmaabi andmisel vastavate koolituste korraldamise ja päästeautodele esmaabivahendite soetamise läbi.
- 10) Ressursside võimekuse analüüsimiseks ja päästetööde planeerimiseks rakendatakse 2008. aastaks tööle praegu juurutamisjärgus olev operatiivteenistuse infosüsteem OPIS.

5.3 Demineerimistööd

Demineerimistööde (pommiohu, lahingumoon ja plahvatusega seotud tööd) valdkonda kuuluvad pommiähvardustele reageerimine, erinevate lõhkekehade ja –seadeldiste kahjutustamine ja plahvatusjärgne tegevus sündmuskohal.

Meede: Demineerimistööde operatiivne ja professionaalne läbiviimine.

Tulemus: Tagatud on ööpäevaringne kogu riigi territooriumit hõlmav valmisolek demineerimistööde teostamiseks.

Tegevused:

- 1) 2006. aastaks koostatakse erinevate ametkondade tegevuste analüüs demineerimisalastele sündmustele reageerimisel ja korrastatakse vastav õigusruum.
- 2) 2005. aastal töötatakse välja ning 2006. aastal rakendatakse demineerimissüsteemi kontseptsioon, mis põhineb ühtsele juhtimisele allutatud piirkondlikel

- demineerimisgruppidel.
- 3) 2006. aastaks korraldatakse ümber lõhkematerjalide hoidmine, et tagada nende turvaline säilitamine ka peale ajateenijate lahkumist sõjaväestatud päästeüksustest.
 - 4) Päästeameti demineerimiskeskuse väljaõppebaasi pideva arendamisega kindlustatakse demineerimisgrupid professionaalse isikkoosseisuga.
 - 5) Päästeameti demineerimiskeskuse baasil toimiva koerajuhi-keskse pommikoorte väljaõppesüsteemi pideva arendamisega tagatakse vähemalt kahe nõuetele vastava pommikoera valmisolek igas piirkondlikus demineerimisgrupis.
 - 6) Arendatakse pommigruppide võimekust veealuste demineerimistööde läbiviimiseks.
 - 7) Arendatakse tuuma-, bioloogiliste- või keemiliste (TBK) ainetega seotud sündmuste lahendamise demineerimisalast võimekust.
 - 8) Varustatakse piirkondlikud grupid demineerijate tööohutust tagavate seadmete ja vahenditega.
 - 9) Leitakse lahendus plahvatusohtlike esemete piirkondlike hävitamiskohtade puudumise probleemile, mis tagaks ja tõstaks ohutust ka demineerimistöödel.

5.4 Riiklik tuleohutusjärelvalve

Tuleohutusnõuetega kujundatakse elukeskkonna ohutuse minimaalne nõutav tase, mille tagamiseks ja parendamiseks selgitavad tuleohutusjärelvalve ametnikud objektidel tuleohutu käitumise vajalikkust ja karistavad nõuete rikkujaid, kaitstes seeläbi neid, keda ebaõige käitumisega ohustatakse.

***Meede:* Ehitiste tule- ja kemikaaliohutuse riikliku järelvalve teostamine.**

Tulemus: Riiklik tuleohutusjärelvalve toimib riskidekeskselt ja kliente arvestavalt ning menetlustegevust viiakse läbi operatiivselt.

Tegevused:

- 1) Suundutakse objekti ohutuse terviklikule hindamisele, käsitledes nii tule-, kui ka tööohutust ühtsetel alustel ning tõhustatakse selgitustöö kaudu tuleohutuse valdkonna osatähtsust objekti ohutuskeskkonna terviklikul hindamisel.
- 2) 2007. aastaks seotakse õigusaktiga kindlaksmääratud objektide tuleohutusülevaatuste sagedus nendel objektidel olevate riskidega.
- 3) 2007. aastaks luuakse läbi spetsialiseerumise regionaalne ekspertide tugisüsteem insener-tehniliste toimingute (projektid, ehitised, planeeringud, automaatika jne) tegemiseks ja tulekahjusündmuste menetlemiseks.
- 4) 2006. aastaks minnakse tulekahjusündmuste menetlemisel üle operatiivsele valverežiimile ning tagatakse selleks hea väljaõppe ja varustusega isikkooseis.
- 5) Dubleerimise vähendamiseks määratletakse selgemalt erinevate järelvalveorganite vahelised vastutuse piirid.
- 6) Tagamaks parema infovahetuse ja mõjutusmehhanismide kaudu tuleohutusosalase olukorra paremine, arendatakse koostööd tuleohutusvaldkonnas tegutsevate erasektori organisatsioonidega (kindlustusettevõtted, turvaettevõtted jne).
- 7) Statistiliste andmete analüüsil põhineva järelvalvetöö planeerimiseks rakendatakse 2008. aastaks tööle tuleohutusjärelvalve infosüsteem JÄIS. JÄIS võimaldab tulevikus järelvalveametnikul teha oma toiminguid igast võrguühenduses olevast arvutist, fikseerides samas automaatselt kõik statistiliselt olulised andmed, millele tuginedes saab hinnata töö tulemuslikkust ja planeerida ressursse.

5.5 Õnnetusteadete menetlemine

Tegevusvaldkond hõlmab abivajajalt häirekeskuste kaudu õnnetusteadete vastuvõtmist, nende töötlemist, päästemeeskondade ning kiirabibrigaadide sündmuskohale väljasaatmist ning vajadusel teiste teenistuste, ettevõtete ja organisatsioonide kaasamist. Samuti korraldavad häirekeskused muu operatiivinformatsiooni edastamist, infovahetuse dokumenteerimist ning sündmuste andmebaasi säilitamist.

Meede: Hädaabikutsete menetlemine ühtsetel alustel kogu Eesti territooriumil.

Tulemus: Hädasolijal on Eestimaal mistahes ajal ja kohas võimalik saada abi helistades hädaabinumbril 112.

Tegevused:

- 1) Töötatakse koostöös Sotsiaalministeeriumiga välja õnnetusteadete vastuvõtmise ja menetlemise juhendid ning juurutatakse need Häirekeskuses aastaks 2007.
- 2) Alates 2005. aasta sügisest korraldatakse Häirekeskuse personali väljaõpet ja täiendkoolitust Sisekaitseakadeemia baasil.
- 3) Osaletakse ühtse operatiivraadiosidevõrgu rajamises.
- 4) Integreeritakse ja dubleeritakse keskuse sisene ja keskuste vaheline side ja IT-alased süsteemid, mis tagavad keskuste katkematu töö ning võimaldavad vajadusel delegeerida õnnetusteadete vastuvõtmine ajutiselt teistele keskustele.
- 5) Õnnetusteate katkematu ja kiire menetlemise, päästemeeskondade ja kiirabibrigaadide sündmuskohale saatmise, sündmusega seotud teadete salvestamise ning telefoni- ja raadiosidesüsteemide integreerimise tagamiseks arendatakse häirekeskuse infosüsteemi SOS.

5.6 Kriisireguleerimine

Tegevusvaldkond seisneb võimalike hädaolukordade väljaselgitamises, ennetavate meetmete väljatöötamises, ametkondadevahelise koostöö arendamises, tegevuskavade koostamises, kriisireguleerimisstruktuuride, ressursside ja elanikkonna ettevalmistamises ning tekkinud hädaolukordade lahendamises.

Meede: Hädaolukorraks valmisoleku tagamine.

Tulemus: Loodud on pidevalt tõhustuv valmisolek võimalikes hädaolukordades tegutsemiseks ning koostöövõrgustik ja võimekus rahvusvahelises kriisireguleerimises osalemiseks.

Tegevused:

- 1) Täpsustatakse ja täiendatakse teabevahetuse protseduure ja eeskirju ning tõhustatakse hädaolukordadega seotud siseriikliku ja rahvusvahelise teabe kogumise, analüüsimise ja edastamise alast koolitust.
- 2) 2006. aastaks ehitatakse Tallinnas Erika tn 3 välja kriisireguleerimisstruktuuride koolitus- ja töökeskkond, sh 2005. aastal ametkondadevahelise turvalise andmeside (ATA) ruum.
- 3) Tõstetakse siseriiklikku valmisolekut tuuma-, bioloogilise- või keemilise (TBK) relva kasutamise seotud terrorismiaktile reageerimiseks, Tallinnas moodustatakse TBK-

- terrorismi ekspertgrupp ning soetatakse täiendavat TBK-varustust.
- 4) 2007. aastaks luuakse hädaolukordadele reageerimise keskne tugikoht (laod ja väljaõppebaas) Harju maakonnas Vardjal.
 - 5) Käivitatakse kriisireguleerimisalane täiendkoolitus ja osaletakse kriisireguleerimisalase teadustöö tegemise alustamisel Sisekaitseakadeemias ning suunatakse sellealaseid uuringuid ka teistes kõrgkoolides. Osaletakse kriisireguleerimise eriala magistriõppe ettevalmistamisel ja käivitamisel Tallinna Tehnikaülikooli baasil 2005. aastal.
 - 6) Iga-aastaselt vaadatakse läbi ja uuendatakse Päästeameti riskianalüüs.
 - 7) Koordineeritakse ja korraldatakse päästevaldkonnas loodava tegevusvaru soetamist.
 - 8) 2006. aastaks koostatakse Päästeameti uus hädaolukordade lahendamise kava.
 - 9) 2006. aastaks valmistatakse koostöös Siseministeeriumiga ette kriisireguleerimisalaste õigusaktide muudatused, milles keskendutakse territoriaalse hädaolukorraks valmisoleku mõistes maakonna tasandile ja suurematele linnadele.
 - 10) Tõhustatakse maavalitsuste ja kohalike omavalitsuste kriisireguleerimisalast nõustamist eesmärgiga koostada või uuendada riskianalüüs ning tagamaks kriisireguleerimise plaani olemasolu kõigis maakondades 2005. aasta lõpuks. Osaletakse turvalise elukeskkonna kujundamisel nõustades maakonnaplaneeringute ning üld- ja detailplaneeringute koostamist.
 - 11) Teostatakse järelevalvet maakondade riskianalüüside ja kriisireguleerimisplaanide koostamise üle.
 - 12) 2005. aasta lõpuks saavutatakse Eesti Päästemeeskonna operatiivvalmidus³⁵.
 - 13) Jätkatakse võimekuste arendamist rahvusvahelises tsiviilses kriisireguleerimises osalemiseks, arvestades Eesti poolt (Päästeamet) deklareeritud võimekusi³⁶ 2005 – 2007.
 - 14) Osaletakse aktiivselt NATO kõrgema tsiviilse hädaolukordadeks valmisoleku planeerimise komitee (SCEPC)³⁷ ja elanikkonnakaitse komitee (CPC)³⁸ töös.
 - 15) Osaletakse Euroopa Liidu elanikkonna kaitse alases tegevuses ja vastavas töörühmas, ÜRO kriisireguleerimises (UN/OCHA) ja Läänemere regiooni kriisireguleerimisalases koostöös.
 - 16) 2005. aasta lõpuks koostatakse varajase hoiatussüsteemi väljaarendamise kontseptsioon.

5.7 Päästealane ennetustöö

Päästealase ennetustöö eesmärgiks on tulekahjude ja muude õnnetuste arvu vähendamine ning nende õnnetustega kaasnevate raskete tagajärgede (vigastussurmad, tervisekahjustused, materiaalne kahju jmt) leevendamine.

Meede: Elanikkonna ohutusalase teadlikkuse tõstmine.

Tulemus: Loodud on päästeteenistustel põhinev ennetustöövõrgustik, milles osalejate tegevuse tulemusena on vähenenud õnnetusjuhtumite arv, leevenenud õnnetuste tagajärjed ning suurenenud elanikkonna üldine ohuteadlikkus.

Tegevused:

- 1) 2006. aastaks koostatakse päästeteenistuse ennetustöö tegevuskava.

35 lähtudes ka UN/OCHA ja International Search and Rescue Advisory Group (INSARAG) nõuetest

36 NATO-le ja Euroopa Liidule deklareeritud võimekused

37 SCEPC - Senior Civil Emergency Planning Committee

38 CPC – Civil Protection Committee

- 2) 2007. aastaks töötatakse välja päästealase ennetustöö korraldamise alused sätestavad õigusaktid.
- 3) 2007. aastaks töötatakse välja ennetustöö planeerimist ja hindamist toetavad teabekogumise ja statistika koostamise põhimõtted.
- 4) Eestis ja välisriikides läbiviidud ennetustööalaste projektide analüüsi tulemusel töötatakse 2008. aastaks välja ennetustöös rakendatavad meetodikad ning koostatakse neid toetavad teabe- ja teavitusmaterjalid.
- 5) 2006. aastal muudetakse päästealase ennetustöö koordineerijateks regionaalsed päästeasutused.
- 6) Tagatakse meediakanalite kaudu toimiv regulaarne teavitustöö hoiatamiseks ja juhendamaks elanikkonda seoses võimalike õnnetustega.
- 7) Korraldatakse üleriigiline teavituskampaania suitsuandurite kasutuselevõtmiseks, mis tagaks aastaks 2008 vähemalt 60% kodudes suitsuanduri olemasolu.
- 8) 2008. aastaks töötatakse koostöös Teadus- ja Haridusministeeriumiga välja süsteemne ohutusalaane koolitusprogramm üldhariduskoolidele.

6. KOOSTÖÖ

Päästeteenistuse tulemusliku ning eduka tegevuse üheks aluseks on tihe siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö. Siseriikliku koostöö õiguslikud ja korralduslikud alused on reguleeritud organisatsioonide vahel sõlmitud koostöölepingute või -protokollidega ning neid täiendatakse vastavalt välis- ja sisekeskkonnas toimunud muutustele. Rahvusvahelises koostöös juhendatakse riikidevahelistest lepingutest, ÜRO ja tema allasutuste egiidi all sõlmitud rahvusvahelistest konventsioonidest ning Euroopa Liidu juhenditest.

Põhilised siseriiklikud koostöövaldkonnad on teabevahetus, planeerimine, ennetustöö, koolitus ja õppused ning tegevus hädaolukorras. Aktiivne tegevus on suunatud töö edendamisele päästealaga seotud vabatahtlike organisatsioonidega, keda tänaseks on pisut alla saja. Lähiaastate peamine koostöövaldkond mittetulundusühingutega on päästealane ennetustöö. Paljud päästeala mittetulundusühingud on seotud tuletõrjespordiga, millel on Eestis pikaajalised traditsioonid ning mis omab olulist kohta ennetustöö, koolituse ja kogemuste vahetuse osas. Päästeametil on sõlmitud ühiste huvide realiseerimiseks koostöölepingud Kaitseliidu, Politsei ameti, Statistikaameti, AS Eesti Raudtee, AS Eesti Gaasi, Eesti Tuletõrjeliidu, Eesti Kiirabi Liidu, Eesti Punase Risti jt asutuste, ettevõtete ning organisatsioonidega.

Teiste riikidega tehtava koostöö põhisuundadeks on vastastikuse abi osutamine, koolitus, häirekeskuste arendamine, rahvusvaheliste päästemeeskondade koostöö, aga ka töö vabatahtlikega ning tuletõrjesport. Piiriülest koostööd tehakse mitmete riikidega. Soome ja Läti Vabariigi ning Rootsi Kuningriigiga on sõlmitud riikidevahelised koostöölepingud. Päästeametil on sõlmitud rahvusvahelised koostöölepingud Soome Siseministeriumi Päästeosakonna ja Läti Vabariigi Päästeametiga. Oluline on arendada pääste- ja kriisireguleerimisalast koostööd kogu Läänemere piirkonnas, eriti Põhjamaadega NB8 formaadis ning Läänemeremaade Nõukogus.

Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelist päästealast ühistööd raamistab seni Eesti Vabariigi Siseministeriumi ja Vene Föderatsiooni Kodanikukaitse, Eriolukordade ja Loodusõnnetuste Tagajärgede Likvideerimise Ministeriumi vaheline kavatsuste protokoll. Venemaa puhul on Eesti huvi eelkõige koostöö ja infovahetus Venemaa loodepiirkonnaga. Samuti on Eesti päästetöötajad huvitatud Venemaal tehtud tuletõrje- ja päästealastest teadusuuringutest ning nende praktilisest kasutamisevõimalusest igapäevases tegevuses.

Eraldi võiks esile tõsta kahepoolseid suhteid Armeenia ja Gruusiaga, kus Päästeamet jagab oma teadmisi ja kogemusi nende riikide elanikkonnakaitse võimekuse tõstmiseks.

Euroopa Liidus tehtav koostöö on keskendunud elanikkonnakaitsele ning selle tegevuse peaesmärk on tagada ja tõhustada Euroopa Liidu liikmesriikide elanikkonna, keskkonna ja omandi kaitset loodus- ja inimtegevusest tingitud õnnetuste korral. Peamised koostöövaldkonnad on teavitussüsteemid (ühine hädaolukorras kasutatav side- ja infosüsteem CECIS) koos andmebaasidega, ekspertide meeskonnad, koolitusprogrammid ning monitooringu- ja informatsioonikeskus (MIC), mis saab ja vahendab riikide informatsiooni ning hõlbustab kõige sobilikumate vahendite väljavalimist abi osutamiseks.

Viimastel aastatel on Euroopa Liidus pööratud suuremat tähelepanu tsiviilelanikkonna kaitseks terrorismi ning eriti TBK-terrorismi rünnaku korral. Selleks on väljatöötatud ja ellurakendatud ohtude vältimise ja tagajärgede piiramise koostööprogramm ning sellealane aktiivne tegevus jätkub ka lähiaastatel.

NATO-ga tehtav koostöö toimub peamiselt tsiviilse hädaolukorraks valmisoleku (CEP)³⁹ valdkonnas. Selle valdkonna eest vastutav NATO organ on kõrgem tsiviilne hädaolukorraks valmisoleku komitee (SCEPC)⁴⁰. Lisaks SCEPC-le teeb Päästeamet aktiivset koostööd NATO elanikkonnakaitse komitee (CPC)⁴¹ ja NATO CEP-direktoraadi juurde moodustatud Euro-Atlantilise hädaolukordade koordinaatsioonikeskusega (EADRCC)⁴². Päästeteenistuse praktiline tegevus NATO suunal on seotud osalemisega eelnimetatud NATO struktuuride töös, varasemate aastate NATO-ga liitumise tegevusprogrammi pikaajaliste eesmärkide elluviimisega (päästemeeskonna arendamine, kriisireguleerimiskeskuse väljaehitamine, demineerimisvõimekuse arendamine jt), osalemisega koolitustel ja õppustel.

Peamine koostööpartner ÜRO-s on humanitaarasjade koordineerimise büroo (OCHA)⁴³, mis koordineerib pääste- ja humanitaaroperatsioonide korraldamist. Peamised ÜRO rahvusvahelise abi koordineerimise vahendid ja mehhanismid, millega Päästeamet koostööd teeb on ÜRO suurõnnetuste hindamise ja koordinaatsiooni meeskond (UNDAC)⁴⁴, sõjaväe ja elanikkonnakaitse ressurss (MCDA)⁴⁵ ja rahvusvaheline otsingu- ja päästetööde nõustajate grupp (INSARAG)⁴⁶. Eesti Päästemeeskonna ülesehitamisel lähtub Päästeamet INSARAG-i soovitudest ja nõuetest päästemeeskondadele ning abi küsivale ja abi osutavale riigile.

Päästemeeskonna baasil tagatakse Euroopa Liidule ja NATO-le deklareeritud võimekuste täitmine. Täna on need lubadused seotud päästeüksuse, meditsiiniüksuse, demineerimisüksuse, kiirgus- ja keemiaõnnetustele reageerimise üksuse ning ekspertide lähetamisega rahvusvahelistele missioonidele.

39 Civil Emergency Planning – CEP

40 Senior Civil Emergency Planning Committee

41 Civil Protection Committee

42 Euro-Atlantic Disaster Response Co-ordination Centre

43 Office for the Co-ordination of Humanitarian Affairs

44 UN Disaster Assessment and Coordination Team. UNDAC ja UNDAC meeskonna toetusrühma (UNDAC Support) programmide raames on koolitatud kaheksa (vastavalt neli ja neli) Eesti Päästemeeskonna liiget.

45 Military and Civil Defence Assets

46 International Search and Rescue Advisory Group